

नारळाची लागवड व खत व्यवस्थापन

डॉ. आदिनाथ ताकटे
मृद शास्त्रज्ञ
महात्मा फुले कृषी विद्यापीठ, राहुरी

नारळ हे बागायती फळझाड असून, पाण्याची सोय असल्यास कुठल्याही प्रकारच्या म्हणजेच समुद्र किंवा नदीकाठच्या रेटाड गाळविरहित रेटाड, वरकस, मुरमाड, मध्यम, भारी आणि अतिभारी जमिनीत देखील लागवड करता येते, परंतु प्रत्येक प्रकारच्या जमिनीत पूर्वतयारी करताना काळजी घ्यावी लागते. ज्या जमिनीत पावसाळ्यात पाणी लवकर निघून जात नाही, अशी पाणथळ जमिनीत नारळाची लागवड करावयाची असल्यास अशा जमिनीत चर काढून पाणी बाहेर काढणे महत्वाचे असते. त्याचप्रमाणे नदीकाठच्या जमिनीत पावसाळ्यात पाणी काही काळ आत शिरते, अशा जमिनीत पावसाचा जोर ओसरल्यावर म्हणजे ऑगस्ट-सप्टेंबर मध्ये लागवड करावी.

नारळ लागवड करताना सर्वात महत्वाचा मुद्दा विचारात घेणे अत्यंत आवश्यक आहे, तो म्हणजे दोन माडातील अंतर. दोन माडातील अंतर योग्य असणे आवश्यक आहे. आणि ते जर नसेल तर नारळ उशिरा लागणे किंवा न लागणे हे प्रकार घडतात. याकरिता नारळ झाडाच्या झावळीची रचनेची माहिती करून घेणे गरजेचे आहे. उंच वाढणाऱ्या नारळाच्या झावळीची लांबी १७ फुट असते. वजनमुळे झावळीला धनुष्यासारखा आकार येतो. त्यामुळे झावळीचा देठ ते शेंड्यापर्यंत सरळ अंतर १२.७ फुट असते. म्हणून दोन माडात ७.७ मीटर अंतर असेल तर माडाच्या झावळ्या एकमेकात शिरणार नाही. योग्य प्रमाणात उत्पन्न मिळविण्यासाठी माडांची सलग लागवड करताना दोन ओळीत आणि दोन रोपात ७.७ मीटर अंतर ठेवणे गरजेचे आहे. कुंपणाच्या, शेताच्याकडेने एका ओळीत नारळाची लागवड करताना दोन ओळीत आणि दोन रोपात लागवड करावयाची असेल तर पावणेसात ते सात मीटर अंतर ठेवले तरी चालेल. तसेच टेंगू जातीसाठी सहा मीटर अंतर चालू शकते. नारळाची सलग लागवड ७.७ x ७.७ मीटर केल्यास हेक्टरमध्ये १७७ झाडे बसतात.

●**उंच जाती:** बाणवली, प्रताप, लक्षद्वीप ओर्डीनरी, फिलिपिन्स ओर्डीनरी.

●**बाणवली (वेस्ट कोस्ट टॉल) या जातीची वैशिष्ट्ये:** हि उंच वाढणारी जात असून तिचे आयुष्य ७० ते ८० वर्ष असून ६ ते ७ वर्षात फुलोऱ्यास येते. प्रत्येक झाडापासून प्रतिवर्षी ७० ते १०० नारळ मिळतात. सरासरी ८० नारळ मिळतात. या नारळ जातीच्या फळात सरासरी १७६ ग्रॅम खोबरे व तेलाचे प्रमाण ६७ ते ७० टक्के असते. या जातीमध्ये रंग, आकारमान, उत्पन्न, खोबरे तेलाचे प्रमाण यात विविधता आढळून येते.

●**प्रताप या जातीची वैशिष्ट्ये :** या जातीचे नारळ आकाराने मध्यम असून गोल असतात. हि जात फळधारणेस येण्यास ६ ते ७ वर्ष लागतात. नारळाचे प्रति माड उत्पन्न १३९ ते १६० असून सरासरी १४३ फळे मिळतात. खोबऱ्यात तेलाचे प्रमाण ६८ % असते. तसेच खोबरे १२० ते १६० ग्रॅम असून सरासरी १७० ग्रॅम मिळते.

●**टेंगू जाती:** रंगावरून ऑरेंज डॉफ, ग्रीन डॉफ आणि यलो डॉफ अशा पोटजाती आहेत. त्यातील ऑरेंज डॉफ हि जात शहाळ्यासाठी सर्वात उत्तम आहे.

●**संकरित जाती :** टी x डी (केरासंकारा), डी x टी (चंद्रसंकरा).

●**नारळासाठी खड्डा भरणे:**

नारळ झाडाची लागवड करताना खड्ड्याचा आकार जमिनीच्या प्रकारावर अवलंबून असतो. सर्वसाधारण १ x १ x १ मीटर आकारचे खड्डे खोदावेत. खड्डे खोदण्याचे काम पावसाळ्यापूर्वी एक ते दीड महिने म्हणजे एप्रिल-मे मध्ये पूर्ण करावेत. रेटाड, वरकस आणि मुरमाड जमिनीत खड्डे भरताना खड्ड्याच्या तळाशी कमीत कमी १ ते २ टोपल्या चांगल्या प्रतीची माती टाकावी. तसेच खड्डा भरताना आणखी १ ते २ टोपल्या चांगल्या प्रतीची माती मिसळावी. त्यामुळे जमिनीत माती धरून ठेवण्याची क्षमता वाढते.

पावसाळ्यात अधिक काळ पाणी धरून ठेवणाऱ्या भारी जमिनीत खड्ड्याच्या तळाला १ ते २ टोपल्या रेती(वाळू) घालावी. तसेच खड्डा भरताना १ ते २ टोपल्या रेती मिसळावी, जेणेकरून पाण्याचा निचरा योग्य प्रकारे करता येईल. खड्डा भरताना वरील थरात चांगली माती/वाळू ४ ते ७ घमेली कुजलेले शेणखत/कंपोस्ट, १.७ किलो सिंगल सुपर फॉसफेट, १०० ग्रॅम फॉलीडॉल पावडर वापरून खड्डा पूर्ण भरावा. पाणी साचून राहत नसलेल्या जमिनीत पृष्ठभागापर्यंत भरावा. परंतु पाणी साचणाऱ्या जमिनीत उंचवटे करावेत.

लागवडीसाठी एक वर्ष वयाची रोपे निवडावीत. रोपांचा बुंधा आखूड व जाड असावा. एक वर्ष वयाच्या रोपांना पाच ते सहा पाने असावीत. रोपे खात्रीशीर रोपवाटीकेतूनच खरेदी करावीत.

● नारळाचे खत व्यवस्थापन:

नारळ झाडे खताला चांगला प्रतिसाद देतात. झाडापासून उत्पादन कमी मिळणे, वाढ खुरटलेली राहणे, नारळ फळांना तडे जाणे जाणे, फळामध्ये बुरशी धरणे, फळे लहान असतानाच मोठ्या प्रमाणात गळ होणे. यामागील प्रमुख कारण म्हणजे त्यांना होणारा अपुरा अन्नपुरवठा होय. अनेक वेळा झाडांना फक्त शेणखत अथवा युरिया खतच दिले जाते, हे अयोग्य आहे. नारळ झाडास नत्र, स्फुरद आणि पालाश अशा तिन्ही अन्नघटकांचा योग्य प्रमाणात पुरवठा होणे महत्वाचे आहे. नारळ झाडास वयोमानानुसार शिफारशीप्रमाणे खते द्यावीत.

७ ते ६ वर्षांच्या नारळाच्या झाडास ५० किलो शेणखत, दोन किलो युरिया, तीन किलो सिंगल सुपर फॉसपेट आणि साडेतीन किलो म्युरेट ऑफ पोटॅश तीन समान हफत्यात द्यावे. (जून-सप्टेंबर व फेब्रुवारी) पैकी संपूर्ण शेणखत व सिंगल सुपर फॉसपेट जून महिन्यातच एकाच वेळी द्यावीत. रोपे लावल्यानंतर पहिल्या वर्षी रोपांची मुळे ३० से. मी. अंतरापर्यंत सभोवती विखरून टाकावीत आणि खुरप्याच्या सहाय्याने मातीत मिसळावी. त्यानंतर पुढील प्रत्येक वर्षी खते देताना ३० से.मी. अंतर वाढवत जावे व पाचव्या वर्षी व त्या पुढे १.७ ते १.८० मीटरपर्यंतच्या अंतराने ती पसरून टाकावीत आणि ती मातीत मिसळावी.

● नारळाच्या झाडास वयोमानानुसार द्यावयाची खत मात्रा:

नारळाच्या झाडाचे वय वर्ष	शेणखत/ कॅंपोस्ट खत किलो/झाड	रासायनिक खत मात्रा (ग्रॅम प्रती झाड प्रती वर्ष)		
		नत्र (युरिया)	स्फुरद (एसएसपी)	पालाश (एमओपी)
१	१०	२०० (४३४)	१०० (६२७)	४०० (६६८)
२	२०	४०० (८६८)	२०० (१२७०)	८०० (१३३६)
३	३०	६०० (१३०२)	३०० (१८७७)	१२०० (२००४)
४	४०	८०० (१७३६)	४०० (२७००)	१६०० (२६७२)
५	५०	१००० (२१७०)	५०० (३१२७)	२००० (३३४०)

() कॅंसातील आकडे हे खतांच्या मात्र दर्शविताना .

(संपर्क : +९१ ९४०४०३२३८९)

प्रगतशील व प्रयोगशील शेतकऱ्यांनो लिहते व्हा....

कृषीपर्व मसिक हे प्रगतशील व प्रयोगशील शेतकरी बांधवांना अत्यंत चांगले माध्यम उपलब्ध करून देत आहे. यामध्ये आपण केलेले प्रयोग, आपण साधलेली प्रगती, आपले अनुभव, विचार, शेतीविषयक सल्ले, मार्गदर्शन यावर लेख लिहू शकता. हे लेख तमाम शेतकरी बांधवांना मार्गदर्शक ठरतील जे कि आपली शेती तुमच्या अनुभवातून पूर्ण करू शकतात. तरी शेतकरी, कृषी पत्रकार, लेखक यांना विनंती आहे कि, त्यांनी आपल्या यशोगाथा व प्रयोगशीलतेचे लेख krushiparvmagazine@gmail.com या मेल आयडीवर प्रत्येक महिन्याच्या १७ तारखेपर्यंत पाठवावे.

अधिक माहितीसाठी संपर्क करा. मोबाईल: +९१ ९४२३७२१८९४, +९१ ९१७२२४६२४४

